

ET NYSKAPENDE OG BÆREKRAFTIG NORGE

KORTVERSJON AV STORTINGSMELDING NR. 7 (2008–2009)

NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET

« FRAMTIDAS VELFERDSSAMFUNN
BYGGES NÅ. VI MÅ SKAPE FOR Å DELE. »

Statsminister Jens Stoltenberg

ET NYSKAPENDE
OG BÆREKRAFTIG
NORGE

Verden endrer seg og vi står overfor store utfordringer. Globaliseringen øker konkurransen i næringslivet. Miljøet trues av klimaendringer og knappheten på naturressurser blir stadig mer merkbar. Balansen mellom omsorgstrengende og arbeidsdyktige endres og vil sette velferdssystemet under press.

I den siste tiden har vi også blitt stilt overfor store utfordringer som følge av finansuroen. Denne meldingen handler ikke om vår politikk for å møte utfordringene fra denne uroen. Regjeringen har lagt fram, og vil kontinuerlig legge fram, tiltak som er nødvendig for norsk næringsliv. I en tid med utfordringer og uro, må vi også tenke langsiktig. Regjeringens innovasjonspolitikkk skal legge til rette for langsiktig bærekraftig verdiskaping i Norge.

For å møte framtida mener regjeringen at det er viktig med gode og forutsigbare rammebetingelser for næringslivet. Det må legges aktivt til rette for kunnskapsutvikling, nytenkning, omstilling og innovasjon. Fornyelse har alltid vært viktig for økonomisk vekst i Norge.

For at Norge skal være blant verdens beste land å bo i, også for våre barn og barnebarn, må vi handle nå. Vi må lykkes med å skape nytt gjennom utvikling av ny teknologi, nye produkter og nye løsninger. Vi må legge grunnlaget for mer innovasjon både i privat og offentlig sektor.

Regjeringen vil legge til rette for konkurransedyktige bedrifter over hele landet og et samfunn der vi dekker våre behov på en måte som ikke ødelegger for kommende generasjoner. Målet er å bidra til størst mulig verdiskaping, samtidig som vi reduserer belastningen på miljøet.

Vi må gjøre en felles innsats. Private og offentlige virksomheter må selv ta ansvar for å innovere. Myndighetene skal bidra med rammebetingelser som understøtter virksomhetenes innovasjonsarbeid.

Innovasjon handler om å gjøre noe nytt for å skape verdier. Folk som lever i et stabilt samfunn bygget på likhet, trygghet, rettferdig fordeling og som trives på jobben, gir det beste utgangspunktet for økt innovasjonsevne. Mennesker er den viktigste ressursen i arbeidet for å nå målet om et nyskapende og bærekraftig Norge.

Sylvia Brustad

Sylvia Brustad
Nærings- og handelsminister

« MED EN HELHETLIG ØKONOMISK POLITIKK LEGGER VI
RAMMER SOM GIR BEDRIFTENE GODT HANDLINGSROM
FOR NYSKAPING. »

Finansminister Kristin Halvorsen

ET NYSKAPENDE OG BÆREKRAFTIG NORGE

Å legge til rette for innovasjon er noe som må skje på mange fronter. Innovasjonspolitikken favner bredt, og ingen skal være i tvil om at regjeringen allerede gjør mye for å bidra til mer innovasjon. Vi styrker velferdsordningene som sikrer et høyt utdanningsnivå, høy yrkesdeltakelse og et sikkerhetsnett ved omstillingsprosesser. Vår økonomiske politikk bidrar til gode rammebetingelser og gjør det trygt for næringslivet å innovere. Vi styrker virkemidlene for innovasjon, og har økt satsingen på forskning, design, entreprenørskap og forenkling.

Regjeringen vil legge til rette for økt innovasjon ved å fremme:

- **Et skapende samfunn** med gode rammevilkår og et gunstig klima for innovasjon. Nysgjerrighet, kunnskapstørste og skapertrang skal verdsettes. Et skapende samfunn gir folk muligheten til å prøve, feile og verdsetter det å gjøre suksess. Det norske velferdssystemet gir oss et godt utgangspunkt for et skapende samfunn med høy omstillings- og innovasjonsevne.
- **Skapende mennesker** som utvikler sine ressurser og kompetanse, og griper mulighetene til å ta dem i bruk. Skapende mennesker deler kunnskap med andre og bruker sin kreativitet til å få fram nye og bedre løsninger. Myndighetene skal bidra til å utløse skapertrang gjennom å tilby god utdanning, forskning, tilrettelegging i arbeidslivet og ved å arbeide for en kultur som oppmuntrer til kreativitet og entreprenørskap i samfunnet.
- **Skapende virksomheter** som utvikler lønnsomme innovasjoner. Innovasjon er en viktig del av bedriftenes daglige innsats for å skape bedre produkter for kundene og større verdier for eierne. Ingen virksomheter er i dag skjermet for krav om stadig å forbedre seg. Myndighetene skal gi bedriftene større muligheter til å innovere og skal bidra med støtte og reguleringer der markedet ikke strekker til.

Regjeringen vil utvikle innovasjonspolitikken videre, blant annet ved å forbedre kunnskapsgrunnlaget og ved å etablere strategiske råd på enkelte områder. Det er allerede i dag etablert strategiske råd for reiselivsnæringen og maritime næringer. Nå oppretter vi i tillegg et strategisk råd for små og mellomstore bedrifter og et strategisk råd for miljøteknologi.

« INNOVASJON OG ENTREPRENØRSKAP ER EI VESENTLEG
DRIVKRAFT FOR Å SKAPE ROBUSTE NÆRINGSMILJØ
OVER HEILE LANDET. »

Samferdselsminister Liv Signe Navarsete

INNOVASJON I NORGE

Vi har lagt forholdene godt til rette for høy verdiskaping og et høyt velferdsnivå i Norge. Internasjonalt ligger Norge i toppsjiktet når det gjelder verdiskaping og produktivitet. Dette skyldes ikke minst vår evne til å utnytte knappe ressurser, blant annet gjennom tekniske og organisatoriske nyvinninger basert på ny og forbedret kunnskap.

Regjeringen mener at forhold som tillit, medvirkning, lav lønnsspredning og gode velferdsordninger har avgjørende betydning for vår omstillings- og innovasjonsevne. Innovasjon handler ikke bare om forskning, høyteknologi og fysiske produkter.

Selv om vi har lyktes godt med å legge til rette for innovasjon og omstillinger er det rom for forbedring på enkelte viktige områder.

Regjeringen vil legge forholdene bedre til rette for små og mellomstore bedrifter. Vi ønsker at flere kvinner, unge og eldre skal få mulighet til å bidra til innovasjon på sine arbeidsplasser og få anledning til å starte egen bedrift.

Kvaliteten i utdanningssystemet må styrkes for å sikre tilgang på arbeidskraft med god og relevant kompetanse. Den private forskningsinnsatsen må økes for å sikre en langsiktig kunnskapsutvikling i næringslivet. Samtidig vil regjeringen øke den offentlige forskningsinnsatsen og legge bedre til rette for kommersialisering av gode forretningsideer.

Offentlig sektor står overfor store utfordringer. Tilførsel av mer ressurser og arbeidskraft er ikke nok for å løse dem. Ressursene må også utnyttes bedre, og det er nødvendig å innovere fram nye løsninger og smartere måter å organisere arbeidet på. Ikke minst gjelder dette i helse- og omsorgssektoren. Folk skal kunne stole på offentlige løsninger. Den enkeltes økonomiske situasjon skal ikke være avgjørende for tjenestenes kvalitet. En god, effektiv og innovativ offentlig forvaltning er også et verdifullt bidrag til stabile og forutsigbare rammevilkår for næringslivet.

« KUNNSKAP ER EN FORUTSETNING FOR VERDISKAPING.
VI TRENGER ET UTDANNINGSSYSTEM HVOR FLERE
FULLFØRER OG ALLE LÆRER MER. »

Kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell

KUNNSKAP OG KOMPETANSE

En kompetent arbeidsstyrke er avgjørende for innovasjon og økt verdiskaping. Kunnskap utgjør den desidert største andelen av vår nasjonalformue. Vi opparbeider kunnskap og kompetanse gjennom utdanningen og utvikler den videre gjennom arbeidserfaring, læring og kunnskapsdeling.

Etterspørselen etter kompetent arbeidskraft øker og utdanningssystemet står overfor store utfordringer. Internasjonale undersøkelser har vist at norske elever er dårligere i lesing og realfag enn elever i land vi vanligvis sammenligner oss med. Samarbeidet mellom utdanning og arbeidsliv er styrket, men det er fortsatt for stor forskjell både i omfang og intensitet. Behovet for kontinuerlig kompetanseutvikling og læring i arbeidslivet øker fordi både arbeidsoppgavene og produksjonsprosessene blir stadig mer avanserte.

En stor del av den kunnskapen vi trenger blir utviklet utenfor landets grenser. Kunnskap og utdanning er blitt internasjonalisert. Dette krever at vi er i stand til å følge utviklingen og at vi i større grad internasjonaliserer kunnskaps- og utdanningssystemet vårt.

Regjeringen vil øke kvaliteten i norsk utdanning på alle nivåer. Vi har lagt frem en stortingsmelding om kvalitet i grunnopplæringen. Utdanningssystemet skal gi muligheter for alle. Vi vil styrke samarbeidet mellom utdanning og arbeidsliv. Vi vil satse på livslang læring gjennom kompetanseutvikling på arbeidsplassene.

Det er dagens elever og studenter som skal skape framtidens arbeidsplasser og verdier. Å satse på entreprenørskap i utdanningssystemet, vil styrke framtidige generasjoners holdninger og kunnskap om entreprenørskap.

Regjeringen vil:

- Legge fram en stortingsmelding om lærerrollen og lærerutdanningen
- Legge fram en stortingsmelding om internasjonalisering av utdanning
- Følge opp realfagsstrategien *Et felles løft for realfagene*
- Gjennomgå samarbeidet mellom utdanningssektoren og arbeidslivet og vurdere ulike strategier for å styrke dette feltet
- Legge fram en stortingsmelding om framtidige kompetansebehov som tar for seg hvordan utdanningssystemet bør innrettes for å ivareta disse
- Fremme en kultur for entreprenørskap, bl.a. ved å legge fram en handlingsplan for entreprenørskap i utdanningen med særlig vekt på høyere utdanning

« GJENNOM ETABLERING AV REGIONALE FORSKINGSFOND SKAL
VI SIKRE NY INNOVATIV VERKSEMD OVER HEILE LANDET. »

Kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa

NYSKAPENDE VIRKSOMHETER

For å lykkes i en stadig hardere internasjonal konkurranse trenger vi nyskapende bedrifter og næringsmiljøer over hele landet. Våre bedrifter har selv ansvaret for å utnytte de mulighetene som finnes i markedet og mange virksomheter har vist god skaperevne. Myndighetenes oppgave er å legge rammene som gir bedriftene større mulighet til å innovere.

Skapende mennesker som deler innsikt og erfaringer og tar i bruk sin kreativitet til å få fram nye og bedre løsninger, er viktig for nå målet om et nyskapende og bærekraftig Norge.

Det blir stadig viktigere for norske bedrifter å kunne beskytte sine innovasjoner, for eksempel gjennom patenter, varemerker og designrettigheter. Slik kunnskap kan være helt avgjørende for bedriftenes muligheter til å tjene på nyvinningen.

Et godt og enkelt regelverk sparer næringslivet for unødvendige kostnader og frigjør ressurser til verdiskaping. Forenkling av regler og administrative oppgaver vil derfor øke verdiskapingen og konkurranseevnen. Regjeringens mål er å redusere næringslivets bruk av tid og kostnader ved å etterleve regelverket.

Virkemiddelapparatet skal være en god medspiller som utløser innovasjon og verdiskaping i næringslivet. Regjeringen vil at hensynet til økonomisk bærekraft, samfunnsansvar og miljø skal gjennomsyre virkemiddelapparatets arbeid.

Regjeringen vil:

- Styrke virkemidlene for innovasjon, blant annet ved å øke bevilgningene til forskning og innovasjon, og ved å sette i gang helhetlige evalueringer av Innovasjon Norge og SIVA
- Sørge for at verdiene som skapes får god beskyttelse, blant annet ved å legge fram en tiltakspakke for patenter og andre rettigheter med et forbedret undervisnings-tilbud og et mer moderne lovverk
- Styrke bruken av design som innovasjonsverktøy ved å opprette et designdrevet innovasjonsprogram
- Satse på medarbeiderne, og vurdere nye tiltak for å fremme medarbeiderdrevet innovasjon i samarbeid med LO og NHO

« REGJERINGENS MÅL ER AT NORSKE BEDRIFTER SKAL VOKSE, UTVIKLE SEG OG UTNYTTE DE STORE MULIGHETENE SOM EN GLOBALISERT VERDEN GIR. »

Utenriksminister Jonas Gahr Støre

OPPSTART OG VEKST

Å etablere og drive bedrift krever betydelig innsats. Å være entreprenør krever evne til å ta risiko, tenke nytt, se mulighetene og gjøre noe med dem ved å omsette ideene i et marked. Entreprenører er også avhengige av at samfunnet oppmuntrer til etablering av ny virksomhet. Det offentlige kan gjøre det enklere å starte bedrift, blant annet ved å satse på utdanning, kompetansebygging og nettverk.

I 2004 sysselsatte norske små og mellomstore bedrifter 57 prosent av den norske arbeidsstyrken og stod for 54 prosent av den totale omsetningen. Hele 99 prosent av alle norske bedrifter er små eller mellomstore. Disse virksomhetene utgjør på mange måter ryggraden i norsk næringsliv og bidrar til innovasjon, verdiskaping og arbeidsplasser i hele landet. Derfor er det viktig å utrede rammevilkårene for små og mellomstore bedrifter.

Regjeringen ønsker at flere mennesker skal få muligheten til å starte egen bedrift. Derfor vil regjeringen gjøre betingelsene bedre for kvinner, unge og eldre som ønsker å bli entreprenører.

Tilgang på kapital er helt avgjørende for nyetablerte bedrifter. Regjeringen ønsker gode offentlige tiltak i kapitalmarkedet som bidrar til gjennomføring av samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter som ikke ville blitt finansiert i det private markedet.

Regjeringen vil:

- Utvikle en overordnet næringspolitisk strategi for små og mellomstore bedrifter
- Utrede behovet for nye tiltak til støtte for kvinnelige gründere, og vurdere hvordan det kan legges bedre til rette for realisering av gode ideer fra mennesker med lang erfaring
- Legge til rette for kommersialisering av gode forretningsideer gjennom bedre informasjon om dagens virkemidler og vurdere nye virkemidler

« VI VIL MEDVIRKE TIL AT NORSK FISKERINÆRING
BEHOLDER SIN INTERNASJONALT LEDENDE STILLING
BL.A. GJENNOM Å SATSE PÅ FORSKNING
OG INNOVASJON.»

Fiskeri- og kystminister Helga Pedersen

SATSE DER VI ER GODE

Norge har rike naturressurser og høy kompetanse innenfor mange næringsområder. Å utnytte disse fortrinnene er avgjørende for vår framtidige vekst og velferd. Vi skal satse der vi er gode.

Norge er en ledende maritim nasjon. Vi er verdens nest største eksportør av fisk og fiskeprodukter. Norge er en energistormakt, med rike ressurser og en betydelig energiforedlende industri. Reiseliv er blant verdens raskest voksende næringer og flere av våre reiselivsprodukter er i verdensklasse. Tjenestenæringene har stor betydning for norsk verdiskaping med bedrifter som er internasjonalt ledende på sine områder. Det er et betydelig potensial for næringsutvikling i nordområdene.

Utvikling og bruk av ny miljøteknologi kan bidra til å løse sentrale miljø- og ressursproblemer i Norge og internasjonalt. Hvert år omsettes det miljøteknologi for mer enn 8 000 mrd. kroner på verdensmarkedet, og veksten er vesentlig raskere enn på mange andre teknologimarkeder. Regjeringens ambisjon er at Norge skal bli en foregangs-nasjon innenfor miljøteknologi.

Regjeringen vil:

- Satse på miljøvennlige innovasjoner, blant annet ved å bevilge mer forskningsmidler til utvikling av miljøteknologi, ved å opprette et strategisk råd for miljøteknologi og utarbeide en nasjonal strategi for miljøteknologi
- Invitere organisasjonene i tjenestenæringene til dialog med sikte på å utvikle treffsikre virkemidler for økt innovasjon på disse områdene
- Følge opp satsingene i nordområdestrategien og legge fram en nasjonal strategi for marin bioprospektering
- Legge fram en helhetlig strategi for marine næringer
- Følge opp nasjonal strategi for reiselivsnæringene
- Følge opp nasjonal strategi for de maritime næringer
- Fortsette innsatsen for å fremme næringsutvikling basert på våre rike energiressurser
- Bidra til utredning av muligheten for et fremtidsrettet havlaboratorium

« VI MÅ GREIE Å ØKE VERDISKAPINGEN OG SAMTIDIG
REDUSERE BELASTNINGEN PÅ MILJØET.»

Miljøvernminister Erik Solheim

FORSKNING OG UTVIKLING

Forskning gir nye ideer og løsninger som kan bidra til økt innovasjon. Forskning bidrar også til å gjøre innovative ideer om til konkrete løsninger. Forskningsinnsatsen ved bedrifter, universiteter, høyskoler, helseforetak og institutter sørger for at dagens og morgendagens virksomheter står bedre rustet for fremtiden.

Dersom ny kunnskap skal føre til innovasjon må den tas i bruk. Det krever et godt samspill mellom virksomheter og forskningsmiljøer. Universiteter, høyskoler, helseforetak og institutter deltar i internasjonalt forsknings samarbeid og er viktige importhavner for kunnskap og teknologi utviklet i ulike land.

Næringsliv og offentlig sektor har kontinuerlig behov for ny kunnskap. Regjeringen vil satse på forskning og utvikling, som styrker det næringslivet vi har og som bidrar til framvekst av nye virksomheter. En økt satsing på forskning må følges opp gjennom arbeidet med å kommersialisere forskningsresultater.

Regjeringen vil:

- Styrke forskningen i næringslivet ved å øke bevilgningene til brukerrettede forskningsprogrammer og til FoU-kontrakter
- Videreføre Skattefunnordningen
- Bidra til bedre samspill mellom næringsliv og forskning ved å styrke ordningen med nærings-ph.d og innsatsen for kommersialisering av forskningsresultater
- Legge til rette for langsiktig kunnskapsoppbygging og øke investeringene i forskningsutstyr
- Styrke regional forskningsvirksomhet ved å sette av 6 mrd. kr. til regionale forskningsfond
- Legge fram en stortingsmelding om forskning

« ØKT KVALITET I MORGENDAGENS HELSE-
OG OMSORGSTJENESTER KREVER INNSATS
PÅ FLERE OMRÅDER.»

Helse- og omsorgsminister Bjarne Håkon Hanssen

INNOVASJON I OFFENTLIG SEKTOR

Norsk offentlig sektor er blant de beste i verden – og skal være det også i framtiden. Innovasjon i offentlig sektor er derfor av stor betydning. Med ca. 30 prosent av landets sysselsatte og et innkjøpsvolum på om lag 249 milliarder, utgjør offentlig sektor en betydelig del av norsk økonomi.

Regjeringen ønsker en bærekraftig, effektiv og tilgjengelig offentlig sektor som er i stand til å endre seg i takt med endrede behov. En god, innovativ offentlig forvaltning sikrer også stabile og forutsigbare rammevilkår for næringslivet.

I løpet av de neste 50 år vil antallet alderspensjonister per yrkesaktiv nesten dobles. Det vil påvirke både arbeidsoppgavene og utgiftene til helse- og omsorgssektoren. Offentlig sektor – og ikke minst helse- og omsorgssektoren – må derfor utnytte ressursene bedre ved å arbeide smartere og finne nye løsninger gjennom forskning og innovasjon. I mange tilfeller kan innovasjon i offentlig sektor bidra til økt verdiskaping i næringslivet.

Offentlige anskaffelser kan innrettes slik at de bidrar til miljøvennlige og innovative løsninger. Regjeringen ønsker å fremme innovasjon gjennom offentlige anskaffelser bl.a. gjennom leverandørutvikling og kompetanseutvikling av offentlige innkjøpere. Vi vil at innovasjon tillegges større vekt i innkjøpsprosessene.

Regjeringen vil:

- Gjennomgå insentiver for fornying i offentlig sektor
- Opprette et offentlig utvalg som skal foreslå hvordan det kan legges bedre til rette for innovasjon i omsorgssektoren
- Forlenge satsingen på behovsdrevet innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren til ti år, og utvide denne til også å omfatte forskningsbasert innovasjon
- Involvere brukerne i tjenesteutviklingen gjennom nasjonale undersøkelser og målinger av resultatoppgåelse
- Legge til rette for verdiskaping basert på gode løsninger i offentlig sektor og økt bruk av offentlige data
- Styrke kommunesektoren som tjenesteyter
- Øke kompetansen om hvordan offentlige innkjøp kan bidra til innovasjon og gjøre det enklere for offentlige innkjøpere å ta i bruk forsknings- og utviklingskontrakter
- Forenkle samhandlingen med det offentlige og sørge for mer bruk av innovative løsninger, blant annet elektronisk signatur
- Styrke ordningen med offentlige forsknings- og utviklingskontrakter, med en særskilt satsing på å fremme innovasjon i omsorgssektoren
- Ta sikte på å styrke kliniske utprøvningsenheter for utprøving av nye legemidler

VEIEN VIDERE

Regjeringen har lagt fram den første stortingsmeldingen om innovasjon. Den beskriver viktige forhold for vår innovasjonsevne, legger et godt grunnlag for en samordnet innsats for innovasjon og avdekker et behov for kontinuerlig oppdatering av kunnskapen på dette området.

Vi vil legge til rette for diskusjon og dialog mellom politiske myndigheter, næringslivet, organisasjonene og offentlig sektor om status i innovasjonsarbeidet og nye utfordringer vi sammen må ta tak i. Dette gjør vi blant annet gjennom de strategiske rådene som allerede er etablert og de som vi nå oppretter.

Veien videre skal vi stake ut i fellesskap.

Utgitt av: Nærings- og handelsdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra: Departementenes servicesenter
Post og distribusjon • E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no • Faks: 22 24 27 86
Publikasjonen finnes på internett: www.nhd.no • Publikasjonsnummer: K 0708 B
Design og illustrasjon: Grafisk Form • Forsidefoto: Erik Berg • Trykk: Konsis 11/2008
Opplag 2000